
KOMMUNEREVISJONSDISTRIKT 2
MØRE OG ROMSDAL

Selskapskontroll

i

Nesset Kraft AS

10. april 2015

Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal er et interkommunalt selskap etter kommuneloven § 27. Eiere er kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Neset, Rauma, Sunndal og Vestnes. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for eierkommunene og har i dag seks revisorer. Selskapet har hovedkontor i Molde.

Innholdsliste

1	INNLEDNING	5
1.1	BAKGRUNN.....	5
1.2	PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER	5
1.3	AVGRENSING AV UNDERSØKELSEN.....	5
1.4	METODE	6
1.5	NESSET KRAFT AS	6
1.6	HØRING	7
2	NESSET KOMMUNE SIN EIERSTYRING AV NESSET KRAFT AS	7
2.1	PROBLEMSTILLING OG REVISJONSKRITERIER	7
2.2	FAKTABESKRIVELSE	8
2.2.1	Generalforsamling	8
2.2.2	Eiermøter.....	9
2.2.3	Valgkomite.....	9
2.2.4	Eierskapsmelding	10
2.2.5	Eierstrategi for Neset Kraft AS.....	10
2.2.6	Vedtekter for Neset Kraft AS.....	10
2.2.7	Andre organ i Neset kommune som har oppgaver knyttet til Neset Kraft AS.....	11
2.2.8	Styrevervregisteret	11
2.2.9	Organisering av monopolvirksomhet	12
2.3	VURDERING OG ANBEFALING	12
3	DEN INTERNE STYRINGEN AV NESSET KRAFT AS.....	15
3.1	PROBLEMSTILLING OG REVISJONSKRITERIER	15
3.2	FAKTABESKRIVELSE	16
3.2.1	Styret	16
3.2.2	Styreinstruks.....	17
3.2.3	Daglig leder	17
3.2.4	Etiske retningslinjer	17
3.3	VURDERING	18
4	ØKONOMISTYRING	18
4.1	PROBLEMSTILLING OG REVISJONSKRITERIER	18
4.2	FAKTABESKRIVELSE	18
4.3	VURDERING OG ANBEFALING	19
5	NESSET KRAFT AS – OFFENTLIGHETSLOVEN.....	20
5.1	PROBLEMSTILLING OG REVISJONSKRITERIER	20
5.2	FAKTABESKRIVELSE	21
5.3	VURDERING OG ANBEFALING	21
6	AVVIKLING AV INSTALLASJONSAVDELING.....	24
6.1	PROBLEMSTILLING OG REVISJONSKRITERIER	24
6.2	FAKTABESKRIVELSE	25
6.3	VURDERING.....	27
7	SAMLEDE VURDERINGER OG ANBEFALINGER	28
7.1	ANBEFALINGER TIL NESSET KOMMUNE.....	28
7.2	ANBEFALINGER TIL NESSET KRAFT AS.....	29
	REFERANSER OG KILDER.....	30
	VEDLEGG 1: HØRINGSUTTALELSE FRA NESSET KOMMUNE SOM EIER.....	31
	VEDLEGG 2: KORT OM SELSKAPSKONTROLL.....	33
	VEDLEGG 3: ANBEFALINGER OM EIERSKAP M.M. (KS EIERFORUM).....	36

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Kommunestyret i Neset vedtok Plan for selskapskontroll for perioden 2012 til 2015 i møte 29.3.2012 (sak 38/12).

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Neset Kraft AS er omfattet av dette tilsynsansvaret. Kontrollutvalget i Neset kommune bestilt i møte 24.9.2012 selskapskontroll i Neset Kraft AS (sak 30/12). Kontrollen omfatter både utøvelsen av kommunenes eierskap i selskapet (eierskapskontroll) og driften av selskapet (forvaltningsrevisjon).

I møte 8.12.2014 behandlet Kontrollutvalget i Neset kommune plan for gjennomføring av prosjektet (sak 35/14). Den fremlagte prosjektplan for selskapskontroll av Neset Kraft AS ble godkjent, og planen danner grunnlaget for gjennomføringen av prosjektet. Kontrollutvalget presiserte at revisjonen i rapporten skal se nærmere på lovligheten av salget av installasjonsavdelingen i Neset Kraft AS i 2013.

Hjemmelen for selskapskontroll følger av kommunelovens § 77 nr. 5 som fastsetter at «*Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m.*».

Kommuneloven § 80 gir kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for å kunne utøve deres kontroll av interkommunale selskaper og aksjeselskaper der en kommune alene eller sammen med andre kommuner/ fylkeskommuner eier alle aksjer. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet. For ytterligere informasjon om selskapskontroll viser vi til vedlegg 2.

1.2 Problemstillinger og revisjonskriterier

På bakgrunn av bestillingene fra kontrollutvalget har revisjonen satt opp følgende problemstillinger for undersøkelsen:

- Utøves kommunens eierstyring av Neset Kraft AS i tråd med reglene for dette?
- Utøves selskapets interne styring i tråd med reglene for dette?
- Er økonomistyringen i Neset Kraft AS i tråd med reglene for dette?

Revisjonskriterier er den målestokk som funnene i undersøkelsen blir vurdert opp mot. I denne undersøkelsen er revisjonskriteriene særlig utledet av kommuneloven (koml.), regnskapsloven (rskl.) og forvaltningsloven (fvl.), og KS sine 19 anbefalinger om eierskap; *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/ fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, KS Eierforum (2010)*. I tillegg er selskapet vurdert i forhold til vedtak og styrende dokumenter utarbeidet av eier eller av styret. De enkelte kriteriene er omtalt under det enkelte kapittel i rapporten.

1.3 Avgrensing av undersøkelsen

I undersøkelsen er det hovedsakelig sett på perioden 2011 til 2014. Ved utarbeidelse av rapporten var årsrapporter og regnskapstall fram til og med 2013 tilgjengelig.

1.4 Metode

Denne undersøkelsen er basert på Norges Kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon «RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon». Selv om prosjektet ikke er et forvaltningsrevisjonsprosjekt, men en selskapskontroll, har vi lagt til grunn tilsvarende metodikk. Kommunerevisorforbundet har laget en egen veileder for selskapskontroller (Norges Kommunerevisorforbund 2010), som tar for seg mer generelle eierskapskontroller. Denne er også blitt benyttet i planlegging og gjennomføring av prosjektet.

Undersøkelsen er hovedsakelig lagt opp som en dokumentanalyse. Dette er utfylt med intervjuer med generalforsamling v/ ordfører, styreleder, daglig leder og økonomisjef.

Revisjonen ba ved oppstart av prosjektet om en egenerklæring fra styret, der styret ble bedt om å besvare en rekke spørsmål. Generalforsamling v/ ordfører besvarte et tilsvarende skjema. I tillegg har revisjonen innhentet uttale fra selskapets revisor.

1.5 Neset Kraft AS

Neset kommune er eier eller medeier i en rekke selskap som forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. Et av disse er Neset Kraft AS hvor kommunen eier 100 % av selskapet. Neset kommune utarbeidet en eierskapsmelding i 2011. Av eierskapsmeldingen fremgår kommunens eierstrategi og forventninger til selskapet.

Neset Kraft AS ble opprettet som eget selskap med virkning fra 1. januar 2000. Neset Kraft AS er medeier i Trønderkraft AS, Energi 1 Kraft, Langfjord Kraft og bredbåndsselskapet SuCom AS. Selskapet har som formål å produsere, transportere og omsette energi mest mulig effektivt, arbeide for en rasjonell og miljømessig forsvarlig utnyttelse av energiresursene, være en pådriver for utvikling av lokalsamfunnet og bidra til en sikker og rasjonell energiforsyning.

Neset Kraft AS driver nettvirksomhet som er drift og vedlikehold av høy- og lavspent distribusjonsnettet i Neset kommune, i tillegg til kraftproduksjon. Selskapet drev fram til 1.9.2013 også en egen installasjonsavdeling. Selskapet har også som mål å dekke kundene sine behov for kommunikasjon og samhandling gjennom en framtidsretta bredbåndsteknologi.

Neset Kraft AS skal gjennom en samfunnsansvarlig profil være en pådriver for utvikling av lokalsamfunnet. Neset Kraft AS skal være en sikker og rasjonell leverandør av energi basert på et godt utviklet HMS-system. Innen eget område eie ledningsbunden infrastruktur for energi, bredbånd, telefoni og fjernsyn.

Selskapet skal arbeide aktivt for den beste service overfor kunder innen sine forsyningsområde. Tilby produktsammensetninger til sluttbrukere som kunden etterspør. Selskapet skal inngå samarbeid med andre der dette vil fremme og styrke Neset Kraft AS sin framtidige eksistens. Arbeide for en rasjonell, sunn og miljømessig forsvarlig utnyttelse av egne vannkraftressurser. I det som ovenfor er nevnt ligger det at Neset Kraft AS driver innenfor følgende virksomhetsområder: 1) Kraftproduksjon 2) Distribusjon 3) Energiomsetning 4) Bredbånd

1.6 Høring

Et utkast til rapport ble 3.2.2015 forelagt Neset kommune. Revisjonen avholdt møte med Neset kommune ved ordfører og rådmann der utkastet ble gjennomgått. Rapporten ble justert etter innspill, og justert rapport ble 17.2.2015 sendt på høring til Neset kommune. Eier behandlet utkast til rapport i møte 26.3.2015, eieres høringsuttalelse følger som vedlegg 1.

Et utkast til rapport ble 19.1.2015 forelagt Neset Kraft AS. Selskapet gav skriftlig tilbakemelding i brev datert 2.2.2015. Rapporten ble justert etter innspill fra selskapet, og justert rapport ble 17.2.2015 sendt på høring. Neset Kraft AS hadde ingen merknader til endelig rapport.

2 Neset kommune sin eierstyring av Neset Kraft AS

2.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Problemstilling

- Utøver Neset kommune sin eierstyring i tråd med reglene for dette?

Revisjonen har sett på de organ som skal ivareta kommunens eierinteresser, og om styrende dokumenter er utarbeidet og hvordan saker knyttet til selskapet behandles. Dette området må sees i sammenheng med kapittel 4 der revisjonen vurderer økonomistyringen i Neset Kraft AS.

Revisjonskriterier

- Generalforsamlingen i Neset Kraft AS ivaretar sine oppgaver i henhold til lovverket
 - generalforsamling avholdes årlig innen 30. juni
 - krav til saker som skal behandles på generalforsamlingen overholdes
 - generalforsamling nedsetter valgkomite
 - generalforsamlingen sikrer at styret har komplementær kompetanse
- Neset kommune har tilstrekkelig og tilfredsstillende styrende dokumenter
 - de organ som skal ivareta kommunens eierinteresser gjør dette
 - styrende dokumenter er utarbeidet
 - styrende dokumenter avklarer hvordan saker knyttet til selskapet skal behandles
- Neset kommune mottar tilstrekkelig og dekkende informasjon om Neset Kraft AS
 - informasjon gis på generalforsamling (inkludert årsrapport og regnskap)
 - rapportering til kommunestyret
 - det gjennomføres eiermøter

Revisjonen vil undersøke om de organ som skal ivareta kommunens eierinteresser gjør dette, og om styrende dokumenter er utarbeidet og hvordan saker knyttet til selskapet behandles. Revisjonskriteriene som Neset Kraft AS er vurdert mot er gitt i aksjeloven, regnskapsloven (Rskl.) og revisorloven. I tillegg vurderes selskapet mot krav i eierskapsmelding og vedtekter for Neset Kraft AS. Revisjonen har også nyttet *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/ fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*, KS Eierforum (2010).

I følge aksjeloven utøver aksjeeierne den øverste myndigheten i selskapet gjennom generalforsamlingen (§ 5-1). Det innebærer at eierne ikke utøver sin myndighet gjennom andre myndighetslinjer, for eksempel ved direkte påvirkning av daglig leder. Aksjeloven

bestemmer at det skal gjennomføres årlig generalforsamling innen 30. juni. Aksjeloven stiller krav til hvilke saker generalforsamlingen skal behandle.

Forvaltningen av selskapet ligger til styret, og medlemmene blir valgt av generalforsamlingen (§ 6-3). Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelsen av selskapet (§ 6-13). Selskapet skal ha vedtekter som oppfyller aksjelovens minstekrav til innhold (§ 2-2).

Aksjeselskapsformen er en fleksibel organisasjonsform. Innenfor de faste rammene loven setter, har en eier av et heleid aksjeselskap stor frihet til å definere hvordan selskapet skal fungere og hvordan kontakten mellom eier og selskapet skal være. Dette innebærer at en eier kan forskyve kompetanseforholdet mellom eier og selskapets ledelse for å sikre seg større innflytelse over selskapet, så lenge det forankres i selskapets vedtekter. For offentlige eiere er det likevel normalt å stille noen krav til hvordan de utøver sin eierrolle.

2.2 Faktabeskrivelse

2.2.1 Generalforsamling

Generelt

Av aksjeloven § 5-1 første ledd, går det fram at aksjeeierne representerer den øverste myndigheten i selskapet gjennom generalforsamlingen. Hver aksje gir én stemme dersom ikke annet følger av lov eller vedtekter (jf. § 5-3). Styreleder og daglig leder skal være til stede på generalforsamlingen (jf. § 5-4). Ordinær generalforsamling skal være gjennomført av selskapet innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår (jf. § 5-5, første ledd).

Følgende saker skal behandles og avgjøres på den ordinære generalforsamlingen (jf. § 5-5, andre ledd):

- 1. godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte*
- 2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen*

Eksempler på saker som etter loven hører under generalforsamlingen er fastsettelse av godtgjørelse til styremedlemmer, varamedlemmer og observatører (§ 6-10) og valg av og godtgjørelse til revisor (§ 7-1).

Seneste en uke før generalforsamling skal årsregnskapet, årsmeldingen og revisjonsberetningen sendes til hver aksjeeier med kjent adresse (jf. § 5-5, tredje ledd). Også innkalling til generalforsamling skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes, og i innkallingen skal det være med et forslag til dagsorden som bestemt angir sakene som skal behandles i møtet (jf. § 5-10). Møtelederen skal sørge for at det blir ført protokoll for generalforsamlingen (jf. § 5-16).

I protokollen skal generalforsamlingens beslutning tas med, med angivelse av utfallet av avstemmingen (jf. § 5-16, andre ledd). En beslutning av generalforsamlingen krever flertallet av de avgitte stemmene, om ikke annet er bestemt i loven (jf. § 5-17, første ledd). Styret kan bestemme at det skal innkalles til ekstraordinær generalforsamling (jf. § 5-6).

Nesset Kraft AS

Generalforsamlingen i Nesset Kraft AS er kommunestyret i Nesset kommune. Det er utarbeidet styrende dokumenter som skal avklare hvordan saker knyttet til selskapet skal behandles. Generalforsamlingen er selskapets øverste organ.

Generalforsamlingen treffer vedtak knyttet til selskapets aktiviteter og hvordan styringsdialogen mellom eierne og selskapet føres. I vedtektene for Neset Kraft AS er det bestemmelser om generalforsamlingen og hvilke saker som skal behandles der.

Generalforsamlingen har ikke kommet med føringer knyttet opp mot konkrete investeringer, ut over forventning om at selskapet skal være ledende på kraftproduksjon. Generalforsamling i Neset Kraft AS er et åpent møte der de som ønsker kan være tilhører.

2.2.2 Eiermøter

Generelt

I *anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/ fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*, som er utarbeidet av KS, er det anbefalinger om gjennomføring av eiermøter (nr. 8). Det informeres om at de formelle eiermøtene er generalforsamling, men at det også kan innkalles til eiermøter i tillegg til disse. Anbefalingen om gjennomføring av eiermøter er en presisering av loven. I tillegg til generalforsamling kan det arrangeres andre eiermøter for eksempel formøter, eller møter for å drøfte en sak uten at det blir gjort formelle vedtak. Det er opp til eierne selv å vurdere behovet for, og hvordan slike eiermøter skal gjennomføres

Neset Kraft AS

Det opplyses i intervju at det avholdes eiermøte umiddelbart før generalforsamling, og ellers ved behov. Ordfører setter opp sakliste, og det skal skrives protokoll/ oppsummering fra møtet. Det opplyses at styreleder har tett dialog med ordfører og formannskapet før eiermøtet. Eiermøtet skal sikre informasjonsutveksling mellom eier og ledelsen i selskapet.

Styreleder og daglig leder representerer selskapet i eiermøtene. Kommunestyret som er generalforsamling i selskapet representerer eier i eiermøtene. Rådmann deltar på eiermøtene.

Vedtektene har ikke bestemmelser om eiermøtene.

2.2.3 Valgkomite

Eierne skal sørge for at selskapets styre er sammensatt slik at det har nødvendig kompetanse for å kunne stå for selskapets drift.

Generalforsamlingen velger en valgkomité som består av tre representanter. Alle tre representanter og vararepresentanter velges for en treårsperiode, hvor en skiftes ut hvert år. Valgkomiteen nominerer kandidater til verv som leder og nestleder blant aktuelle kandidater. Bestemmelser om valgkomiteen er ikke tatt inn i vedtektene for Neset Kraft AS.

Det opplyses i intervju at valgkomiteen normalt har samtaler med styret/ styreleder om behov for kompetanse før de starter sitt arbeid.

I intervju kom det fram at nominasjonsordningen fokuserer på å sikre styrets samlede kompetanse, og at dagens styre har nødvendig kompetansen. Iht vedtektene velges styrets leder og nestleder av generalforsamlingen for ett år. Styremedlemmer velges for to år slik at to er på valg hvert år. Dette sikrer kontinuitet i styret.

2.2.4 Eierskapsmelding

Neset kommune er eier eller medeier i en rekke selskap som forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. Neset kommune utarbeidet en eierskapsmelding i 2011, jf. kommunestyrevedtak 16.6.2011 (sak 66/2011).

Eierskapsmeldinger er et viktig styringsverktøy for kommunen og kommunens representanter i selskapet. Det vil også kunne være klargjørende og øke forutsigbarheten for selskapet. Av eierskapsmeldingen fremgår kommunens eierstrategi og forventninger til selskapene, herunder forventninger til Neset Kraft AS.

Eierskapsmeldingen tar utgangspunkt i KS Eierforum sine 19 anbefalinger om eierskap, og det ble lagt til grunn at Neset kommune sin eierpolitikk skal baseres på prinsipp, regler og rutiner innen følgende områder:

1. Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte
2. Utarbeidelse av eierskapsmeldinger
3. Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/ vedtekter
4. Vurderinger og valg av selskapsform
5. Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkksomhet
6. Tilsyn og kontroll med kommunale foretak og med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper
7. Sammensetning og funksjon til eierorgan
8. Gjennomføring av eiermøter
9. Eiers krav til profesjonelle styrer i kommunal sektor
10. Valgkomité for styreutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskaper
11. Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene
12. Styresammensetning i konsernmodell
13. Oppnevning av vararepresentanter
14. Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene
15. Kjønnnsrepresentasjon i styrene
16. Godtgjøring og registrering av styreverv
17. Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter
18. Utarbeidelse av etiske retningslinjer
19. Administrasjonssjefens rolle i kommunale og fylkeskommunale foretak.

2.2.5 Eierstrategi for Neset Kraft AS

Neset kommune har ikke utarbeidet egen eierstrategi for Neset Kraft AS.

2.2.6 Vedtekter for Neset Kraft AS

Generelt

Aksjeloven § 2-2 gir bestemmelser om minstekrav til vedtektene i et aksjeselskap. Selskapets vedtekter skal være registrert i Foretaksregisteret, jf. lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 1). Vedtekter suppleres ofte av aksjonæravtaler, som ikke er regulert i loven. En aksjonæravtale er forpliktende for de av aksjeeierne som er part i avtalen, men den er ikke bindende for andre aksjonærer eller selskapet selv.

En beslutning om å endre vedtektene for selskapet skal treffes av generalforsamlingen, dersom ikke annet er fastsett i lov. Beslutningen krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmer av aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen (jf. § 5-18, første ledd).

Aksjeloven § 2-2, 1. ledd gir bestemmelser om minstekrav til vedtekter i et selskap. Vedtektene skal minst angi: 1) selskapets foretaksnavn 2) den kommunen i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor 3) selskapets virksomhet 4) aksjekapitalens størrelse, jf. § 3-1 5) aksjenes pålydende (nominelle beløp) jf. § 3-1

Neset Kraft AS

Generalforsamlingen har vedtatt vedtekter for Neset Kraft AS. Gjeldende vedtekter er sist revidert 22.5.2008, og har bestemmelser om formål, aksjekapital, styret, generalforsamling og ekstraordinær generalforsamling.

I vedtektene § 3 gis informasjon om formålet til Neset Kraft AS. Formålet er:

«Selskapet skal alene eller sammen med andre, drive med energirelatert virksomhet og delta i annen naturlig tilhørende virksomhet.»

2.2.7 Andre organ i Neset kommune som har oppgaver knyttet til Neset Kraft AS

I forbindelse med gjennomgang av delegasjonsreglementet i Neset kommune i 2009, ble det gjort vedtak om å opprette et eget kraftutvalg. Kraftutvalget la en strategi for forvaltning av kommunens konsesjonskraft. Blant annet ble det bestemt at innbyggerne skulle få et pristilbud på strøm som på avtaletidspunktet lå 1-2 øre/kWh under det som er gjeldende markedspris. Kraftutvalget ble lagt ned høsten 2011 og myndighet ble overført til formannskapet, jf. Reglement for folkevalgte organer og Reglement for delegasjon punkt 3.4.5 (sist revidert 6.7.2012).

Formannskapet har myndighet til å forhandle avtaler om salg av kommunens konsesjonskraft og avtaler om fordeling av overskuddskraft med Møre og Romsdal fylke.

Styreleder og daglig leder i Neset Kraft AS har egne møter med formannskapet.

2.2.8 Styrevervregisteret

Styrevervregisteret er et verktøy som Kommunenes Sentralforbund (KS) tilbyr kommuner, fylkeskommuner og kommunalt eide selskaper å ta i bruk. Her kan det søkes på personer i kommunal sektor og se deres ulike roller som blant annet folkevalgt, ansatt, styreleder, styremedlem, oppdragstaker og innehaver av andre næringsinteresser.

Neset kommunestyre har i vedtak av 30.10.2008, besluttet å slutte seg til ordninga om «Registrering av verv og økonomiske interesser i styrevervregisteret» på KS sin hjemmeside. For folkevalgte og ansatte i kommunen vil deres verv eller stilling være synlig. Registeret innhenter også opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret en gang pr. år. I tillegg kan du se eventuelle opplysninger personen selv har lagt inn om andre roller, verv eller interesser.

2.2.9 Organisering av monopolvirksomhet

Neset Kraft AS driver nettvirksomhet som er drift og vedlikehold av høy- og lavspent distribusjonsnettet i Neset kommune, i tillegg til kraftproduksjon. Monopolvirksomheten og konkurranseutsatt virksomhet er organisert i samme selskap.

2.3 Vurdering og anbefaling

Generalforsamling

Det er konsistens mellom beslutningene i generalforsamlingen og den retning selskapet ellers drives. Signalene fra eier følges opp, og det blir rapportert til eier i generalforsamling eller eiermøte. Beslutningsstrukturen er i samsvar med lovverk, anbefalinger og interne retningslinjer.

Eiermøte

Eiermøtet skal sikre informasjonsutveksling mellom eier og ledelsen i selskapet. Det opplyses i intervju at det avholdes eiermøte umiddelbart før generalforsamling. Ordfører setter opp sakliste, og eier er normalt representert av kommunestyret. Det skal skrives protokoll/ oppsummering fra eiermøtene. Revisjonens gjennomgang viser at det ikke foreligger protokoll/ oppsummering fra eiermøtene i 2013. Revisjonen er av den oppfatning at det bør utarbeides beskrivelse av eiermøtene, der det blant annet avklares hvem som skal skrive protokoll/ oppsummering, og hvem dette skal distribueres til.

Valgkomite

Det opplyses i intervju at valgkomiteen normalt har samtaler med styret/ styreleder om behov for kompetanse før de starter sitt arbeid. De som revisjonen har hatt samtaler med mener at valgordningen i selskapet i tilstrekkelig grad sikrer at styret har nødvendig kompetanse.

I intervju kom det fram at nominasjonsordningen fokuserer på å sikre styrets samlede kompetanse, og at dagens styre har nødvendig kompetansen. Styreleder og nestleder velges hvert år sammen med to styremedlemmer som velges for to år. Dette sikrer kontinuitet i styret.

Eierskapsmelding

Kommunestyret i Neset kommune vedtok i møte 16.6.2011 i sak 66/11 Eierskapsmelding for Neset kommune 2011. Vedtak lyder:

«Eierskapsmeldingen for Neset kommune datert 20. mai 2011 vedtas. Eierskapsmeldingen gjelder fra og med kommunevalgperioden og skal evalueres det siste året i kommunevalgperioden».

I protokoll fra kommunestyre i nevnte sak, går det ikke fram om eller hvilke drøftelser det var i denne saken. For kommunerevisjonen framstår det som kommunestyret har gitt sin tilslutning til KS sine 19 anbefalinger, uten å gå nærmere inn på hva dette betyr for forvaltning av selskaper som kommunen eier.

Revisjonen viser til rådmannens saksutredning som sier noe om de utfordringene eier står overfor og bør avklare. Under gjengis sentrale deler av saksutredningen:

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Neset tok opp i møte den 23.2.2010 spørsmålet om eierskapskontroll.

Denne eierskapskontrollen er obligatorisk og skal gjennomføres årlig. For å kunne gjennomføre en slik eierskapskontroll må det utarbeides retningslinjer for forvaltning av kommunens eierinteresser i selskap. Dette er hjemlet i kommunelovens § 77 nr.5.

Formålet med eierskapskontrollen er å kontrollere at den som forvalter kommunens eierskap utøver myndighet på den måten som er fastsatt i vedkommende selskapslov, og i samsvar med vedtak og forutsetninger for forvaltning av eierinteressene. Eierskapsmeldingen skal diskutere kommunen sine motiv for å etablere eller å delta i selskap. Videre å få etablert prinsipper og retningslinjer for kommunen sin eierstyring, rammer for utøvelse av eierskap i ulike selskapsformer, samt regler og prosedyrer for politisk og administrativt oppfølging av selskapene.

En forutsetning for aktivt eierstyring er at det fra eier sin side er formulert forventninger, mål og strategier for selskapene. Eier sine forventninger og strategier skal være utgangspunktet for selskapskontrollen og for behandling av selskapet si drift og resultat.

Det blir foreslått en ordning der eierskapsmeldingen rulleres i kommunestyret hvert 4 år. Fortrinnvis året etter at det har hvert kommunevalg. En slik behandling vil utvikle kommunen som eier og klargjøre rollefordelinga mellom eier og selskap.

Selskapene sine strategiske mål blir i stor grad utformet av styrene i selskapene. Derfor er det viktig at kommunestyret i Neset overfor selskap med store kommunale eierinteresser aktivt definerer og revurderer motiv, mål og forventninger. Styret si oppgave blir å videreutvikle strategien og å arbeide for å realisere selskapene sine mål.

KS Eierforum – 19 råd om eierskap og selskapsledelse

KS Eierforum er et kompetanseforum i regi av Kommunens Sentralforbund. Eierforumet har utarbeidet nitten råd om eierskap, selskapsledelse og kontroll. Sist revidert i februar 2010. Neset kommune sin eierskapsmelding er systematisert etter KS Eierforum sine råd, som langt på vei er lagt til grunn for de prinsipp, retningslinjer og rutiner som inngår i eiermeldingen.

Oppbyggingen av eierskapsmeldingen

Eiermeldingen er delt i 2. Del 1 presenterer aktuelle selskapsformer for kommunen, felles prinsipper og strategier for god eierstyring i de ulike selskapsformene, samt prosedyrer for politisk og administrativt forvaltning av eierstyringen. Del 2 omhandler selskap som Neset kommune eier eller har eierinteresser i.

Vurdering

Dette er den første eierskapsmeldinga for Neset kommune. Det er derfor viktig at kommunestyret bruker tid på å sette seg inn meldingen. Rådmannen har begrenset eierskapsmeldingen slik at de selskapene kommunen har liten eierandel i blir referert i en konsentrert oppstilling. For de andre selskapene er det viktig at kommunestyret klargjør eierstrategien. Dette gjelder spesielt Neset Kraft AS der eierskapet er finansielt motivert.

Rådmannens innstilling

Eierskapsmelding for Neset kommune, datert 20. mai 2011, godkjennes som kommunens plattform for eierstyring. Eierskapsmeldingen evalueres hvert 4 år. Fortrinnvis året etter at det har hvert kommunevalg.

Kommunerevisjonen konstaterer at det nesten fire år etter at eierskapsmelding ble vedtatt ikke er grepet fatt i punkt 1, 3 og 5 i forhold til Neset Kraft AS. Etter revisjonens mening bør eier vurdere om det skal utarbeides egen eierstrategi for selskapet, og gjennom dette for eksempel avklare forventninger til avkastning, utbytte og nivå på enkeltinvesteringer som skal godkjennes av generalforsamlingen.

Eierstrategi

Neset kommune har ikke utarbeidet egen eierstrategi for Neset Kraft AS. En egen eierstrategi for selskapet vil kunne konkretisere bestemmelsene i eierskapsmeldingen slik at eier klargjør sine strategier for selskapet.

I KS Eierforum sine anbefalinger om eierskap m.m. gis det anbefalinger om utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/ vedtekter (anbefaling nummer 4). Det bør i selskapsstrategien klargjøres forventninger knyttet til for eksempel type avkastning, enten det er i finansiell forstand eller på annen måte. Styret skal i henhold til aksjeloven foreslå utbytte innenfor de begrensninger aksjeloven setter for adgangen til å utdele utbytte. Det er derfor viktig at eierne har forventninger om en utbyttepolitikk som gjør at selskapets formål kan realiseres.

Neset Kraft AS er et viktig selskap for kommunen. Eier av Neset Kraft AS bør etter revisjonens mening vurdere om det skal utarbeides egen eierstrategi for selskapet, og gjennom dette tydeliggjøre sine strategier for selskapet. Dette gjelder særlig spørsmål knyttet til avkastning og utbytte, eiers rolle ved låneopptak, og rapportering til eier.

Vedtekter

Generalforsamlingen har vedtatt vedtekter for Neset Kraft AS. Gjeldende vedtekter er sist revidert 22.5.2008, og er i tråd med aksjelovens bestemmelser. Etter revisjonens vurdering bør vedtektene revideres jevnlig.

Styrevervregisteret

Revisjonen ser det som positivt at kommunestyre har vedtatt å slutte seg til ordninga om «Registrering av verv og økonomiske interesser i styrevervregisteret» på KS sin hjemmeside. For folkevalgte og ansatte i kommunen vil deres verv eller stilling være synlig. Registeret innhenter også opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret en gang pr. år. I tillegg kan du se eventuelle opplysninger personen selv har lagt inn om andre roller, verv eller interesser.

Organisering av monopolvirksomhet

Neset Kraft AS opererer med konkurransevirkosomhet i form av kraft produksjon og kraftomsetning, og monopolvirksomhet i form av nettvirkosomhet. Virksomhetene er organisert i samme selskap.

I eierskapsmelding for Neset kommune punkt 1.3 nummer 5 gis det retningslinjer for fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet:

«Neset kommune som eier skal foreta en særlig vurdering av om selskap driv konkurransevirkosomhet i tillegg til monopolvirksomhet. Kommunen vil i slike tilfeller i størst mulig grad legge til grunn at selskap og virksomheter som dette er aktuelt for skiller ut de konkurranseutsatte aktivitetene fysisk og organisatorisk fra monopolvirksomhet for å unngå mistanke om muligheten for rolleblanding og kryssubsidiering.»

I KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt eide selskaper og foretak gis det anbefaling om fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet (anbefaling nummer 5). Selskaper som opererer med konkurransevirkosomhet i tillegg til monopolvirksomhet, bør i henhold til anbefalingen som hovedregel skille ut virksomheten for å unngå mistanke om muligheten for rolleblanding og kryssubsidiering. Anbefalingene

påpeker videre at organiseringen av konkurranseutsatt virksomhet bør så langt mulig være ledelsesmessig, personalmessig og fysisk atskilt fra monopolvirksomheten. Dette må være utgangspunktet, og oppfyller man ikke dette må det være en bevissthet om hvorfor.

Reiten-utvalgets rapport om organiseringen av strømmettet som ble lagt fram for Olje- og energidepartementet våren 2014 har som ett av syv hovedforslag at det innføres et selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nett og annen virksomhet.

Revisjonen har ikke mottatt informasjon om at fysisk skille mellom monopol og konkurransevirksomhet har vært tema på generalforsamling. I eiermøte 22.5.2014 er det opplyst at dette var et tema under eventuelt, det foreligger imidlertid ikke referat fra dette møte. Styreleder og dagligleder i Neset Kraft AS opplyser at selskapet har konkludert med at det hittil ikke har vært aktuelt å skille ut nettvirksomheten i eget selskap.

Anbefaling

På bakgrunn av de funn som det er redegjort for i rapporten anbefaler revisjonen at Neset kommune vurderer å iverksette følgende tiltak for å sikre god eierstyring:

- Eier bør utarbeide beskrivelse av eiermøtene, der det blant annet avklares hvem som skal skrive protokoll/ oppsummering og hvem dette skal distribueres til.
- Eier bør vurdere om det skal utarbeides en egen eierstrategi for Neset Kraft AS, og gjennom dette tydeliggjort eier sine strategier for selskapet.
- Eier bør foreta en særlig vurdering sammen med Neset Kraft AS om de konkurranseutsatte aktivitetene i selskapet fysisk og organisatorisk bør skilles fra monopolvirksomhet, jf. Eierskapsmelding punkt 1.3 nummer 5.

3 Den interne styringen av Neset Kraft AS

3.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Problemstilling

- Utøves den interne styring av Neset Kraft AS i samsvar med regelverk for dette?

Revisjonen har avgrenset undersøkelsen av selskapets interne styring til å se på styrets og daglig leders virksomhet. Dette området må sees i sammenheng med kapittel 4 der revisjonen vurderer økonomistyringen i Neset Kraft AS.

Revisjonskriterier

- Neset Kraft AS drives i samsvar med gjeldende lover, regler og vedtekter for selskapet
 - Styret har komplementær kompetanse
 - Styret har vedtatt instruks for sitt arbeid
 - Styret holder seg orientert om selskapets økonomiske stilling
 - Styret har fastsatt instruks for daglige ledelsen
 - Daglig leder følger de retningslinjer og pålegg som styret gir
 - Det er utarbeidet etiske retningslinjer

Revisjonskriteriene som Neset Kraft AS er vurdert mot er gitt i aksjeloven, regnskapsloven (Rskl.) og revisorloven. I tillegg vurderes selskapet mot krav i eierskapsmelding og vedtekter for Neset Kraft AS, og styreinstruks og instruks for daglig leder. Revisjonen vurderer også selskapet i forhold til KS Eierforum sin anbefaling om eierskap m.m.

3.2 Faktabeskrivelse

3.2.1 Styret

Styret velges av generalforsamlingen. Styret har fem medlemmer, og tre vararepresentanter i prioritert rekkefølge. Et av styremedlemmene representerer de ansatte. I tillegg har styret en observatør fra de ansatte, denne møter i styremøtene og er vara for ansattes representant i styret.

Det er vanligvis 6 til 8 styremøter i året.

Det gjennomføres opplæringstiltak innen styrearbeid for nye styremedlemmer. Noe av opplæringen skjer i samlet styre. Andre deler av opplæring skjer ved deltakelse på kurs og/eller konferanser. Det kom fram i intervju at nye styremedlemmer raskt får kunnskap om hovedoppgavene til selskapet. I første styremøte etter generalforsamling gis det informasjon og opplæring til nye styremedlemmer. Styremedlemmene får utlevert styreperm med relevante dokumenter om selskapet. Det er avsatt ressurser som skal sikre styrets kompetanse gjennom interne kurs og kurs gjennom bransjeorganisasjon eller andre aktører.

Eier gir innspill til driften av selskapet gjennom eiermøter, og kan gjennom vedtak i generalforsamling ta beslutninger. Dette er i tråd med prinsippet om at styremedlemmers lojalitet skal ligge i det selskapet man er en del av og ikke hos den som har nominert vedkommende. Styremedlemmer har samme bestemmelser om taushetsplikt for saker som angår selskapet overfor eierkommunen som overfor andre eksterne parter.

I intervju framkom det at habilitet vurderes for personer som har verv eller er ansatt i Neset Kraft AS etter samme regler som for kommunene. Som hovedregel velges ikke ansatte i Neset kommune eller medlemmer av kommunestyret til styret i Neset Kraft AS.

Styret er bevist på at styrets viktigste oppgaver er å føre kontroll med daglig leders ledelse av Neset Kraft AS, og styret har vedtatt instruks for daglig leder. Instruks gjennomgås i forbindelse med tilsetting av ny daglig leder. Styret evaluerer en gang i året daglig leder, uten at denne er til stede i møtet. Basert på drøftelsene i styret gjennomfører styreleder årlig evalueringssamtale med daglig leder.

Det gjennomføres løpende kontroll med daglig leder gjennom faste saker på styremøtene om økonomi, og orienteringer fra daglig leder.

Saker vedrørende helse, miljø og sikkerhet inkludert sykemeldingsstatistikk behandles i styremøter.

Revisor deltar på styremøte når årsregnskap behandles. Revisor møter i generalforsamling. Revisor har ikke egne møter med styret uten at daglig leder er til stede.

Saksliste og sakspapirer til styremøtene utarbeides av styreleder og daglig leder og sendes til styremedlemmene i god tid før hvert møte. Det utarbeides protokoll etter hvert styremøte som signeres av deltakerne på påfølgende styremøte.

Innkalling og protokoll fra styremøter legges ikke ut på selskapets hjemmeside. Dette er begrunnet med at mange saker er av forretningsmessig art. Hvis slike dokument skal gjøres tilgjengelig kreves et stort arbeid med å sladde taushetsbelagt informasjon. Styret har ikke vurdert åpenhet rundt styrets møter. Det er sjelden at noen krever innsyn i disse dokumentene. Årsmeldinger er tilgjengelig på selskapets hjemmeside.

3.2.2 Styreinstruks

Styret har vedtatt en instruks for sitt arbeid. Instruksen er fastsatt iht aksjeloven § 6-23. Dokumentet er sist revidert 26.2.2008.

Styreinstruksen har i punkt 3.1 til 3.18 bestemmelser om styrets arbeid og saksbehandling.

3.2.3 Daglig leder

Ansettelses- og oppsigelsesmyndigheten knyttet til stilling som daglig leder er lagt til styret. Dette er i tråd med vanlige styringsprinsipper at daglig leder ansettes av styret som også fastsetter dennes lønn. Ny daglig leder tiltrådte 1.1.2013, og ble ansatt av styret.

Styret har vedtatt en instruks for sitt arbeid. Dokumentet som sist ble revidert 26.2.2008 har i punkt 4.1 til 4.6 bestemmelser om daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret.

Styret har vedtatt instruks for daglig leder. I forbindelse med tilsetting av ny daglig leder ble instruksene gjennomgått. Selskapet har inngått ansettelsesavtale med daglig leder som blant annet omhandler selskapets mål, og ansvar og myndighet.

Daglig leder og økonomisjef informerer om selskapets økonomi på hvert styremøte. Neset Kraft AS har en økonomiavdeling bestående av økonomisjef og to ansatte. Disse utarbeider nødvendige dokumenter som legges fram for styret. Det legges frem måneds- og halvårsrapporter, og eventuelle avvik fremskrives i rapportene til en årsprognose.

Daglig leder rapporterer til styret om det avdekkes at det blir vesentlig svikt i inntektene eller økning i utgiftene i forhold til budsjett.

Daglig leder gir også informasjon i styremøtene om forvaltningstjenestene. Det er periodisk rapportering på disse områdene til styret.

Daglig leder har ikke interesser i andre selskap eller bierverv.

Daglig leder informerer i etterkant av det enkelte styremøte ansatte om avgjørelser som er tatt.

3.2.4 Etiske retningslinjer

Etiske retningslinjer setter opp grenser for ansattes adferd i ulike situasjoner. Dette vil kunne være med å skape et godt omdømme for selskapet. Det er derfor anbefalt å utarbeide slike retningslinjer, jf. KS Eierforum sine anbefalinger om eierskap m.m. (nr. 18).

Neset Kraft AS har særskilte etiske retningslinjer datert 19.2.2009, som sist er endret 10.3.2012. Retningslinjene består av fem korte avsnitt som omtaler: 1) Lojalitet 2) Ansvar 3) Representasjon 4) Uavhengighet 5) Profesjonalitet

3.3 Vurdering

De undersøkelser som revisjonen har gjennomført viser at Neset Kraft AS styres i tråd med kommunestyrets vedtak og intensjoner. Revisjonen har ikke avdekket forhold som tilsier at selskapet ikke drives i samsvar med gjeldende lover, regler og vedtekter for selskapet.

Det er krav til representasjon av begge kjønn i styret. To av medlemmene er kvinner, og selskapet oppfyller derfor dette kravet.

Styret har vedtatt en instruks for sitt arbeid. Styreinstruksen har i punkt 3.1 til 3.18 bestemmelser om styrets arbeid og saksbehandling. Revisjonen har hatt samtaler med styreleder, dette sammen med gjennomgang av styreprotokoll for 2010 til 2014 tilsier at styremøtene gjennomføres iht instruks.

Neset Kraft AS har i tråd med KS Eierforum sin anbefaling om eierskap m.m. utarbeidet etiske retningslinjer. KS anbefaler at retningslinjene diskuteres og eventuelt revideres årlig. Revisjonen kan ikke se at dette gjøres i Neset Kraft AS. Neset Kraft AS kan med fordel legge inn som fast punkt hvert år på kontormøter og i styremøter diskusjon, og eventuell revidering, av de etiske retningslinjene.

4 Økonomistyring

Revisjonen har som del av selskapskontroll undersøkt selskapets rutiner knyttet til økonomistyring, herunder økonomiplan og årsregnskap.

4.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Problemstilling

- Er økonomistyringen i Neset Kraft AS i tråd med reglene for dette?

Revisjonen har valgt å undersøke noen problemstillinger som er utledet fra krav gitt i aksjeloven, regnskapsloven (Rskl.) og revisorloven.

Revisjonskriterier

- Det utarbeides økonomiplaner hvert år
- Det utarbeides årsberetning og årsregnskap i samsvar med regelverk
- Investeringer og lånopptak foretas iht styrende dokumenter og regelverk

Revisjonskriterier er den målestokk som funnene i undersøkelsen blir vurdert opp mot. I denne undersøkelsen er revisjonskriteriene særlig utledet av kommuneloven (koml.), regnskapsloven (rskl.) og forvaltningsloven (fvl.). De enkelte kriteriene er omtalt under det enkelte punkt i rapporten.

4.2 Faktabeskrivelse

Økonomiplan

Nesset Kraft AS utarbeider årlige økonomiplaner inkludert investerings- og finansieringsbudsjett. Det har vært drøftet i styret om selskapet skal utarbeide økonomiplan for fire år som rulleres årlig – styret har ikke ønsket dette.

Årsregnskap

Styret utarbeider årsregnskap og årsberetning for selskapet hvert år. Dokumentene behandles i generalforsamlingen som normalt tar disse til orientering.

Nesset Kraft AS har avlagt årsregnskap og årsberetning hvert år i undersøkelsesperioden i tråd med kravene for dette, jf. aksjeloven og Rskl. § 3-1.

Revisor har i perioden ikke avdekket forhold som har krevd påpekning gjennom revisjonsberetningene (revisorloven § 5-6) eller nummererte brev (revisorloven § 5-4).

Nesset Kraft AS har rutiner som sikrer at selskapet oppfyller kravene til innsending av opplysninger til offentlige registre. Selskapet sender inn nøkkelopplysninger til Brønnøysundregistrene, jf. Rskl. § 8-2. Årsregnskapene for 2009-2013 er korrekt levert, og rapportert om endringer i styret i perioden er sendt til Brønnøysundregisteret.

Resultatregnskap 2010-2013

År	2010	2011	2012	2013
Regnskapsposter				
DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER				
SUM driftsinntekter	55 346 915	51 640 418	49 467 064	51 519 328
SUM driftskostnader	44 933 389	47 395 726	47 554 109	47 042 872
DRIFTSRESULTAT	10 413 527	4 244 693	1 912 956	4 476 457
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER				
Resultat finansposter	-1 427 898	-1 254 437	-1 774 427	-964 541
Resultat før skattekostnad	8 985 628	2 990 256	138 529	3 511 916
SKATTEKOST				
SUM skattekostnad	2 726 030	847 385	95 914	1 014 741
Årsoverskudd	6 259 598	2 142 871	42 615	2 497 175
OVERFØRINGER/ DISPONERINGER				
Avsatt til utbytte - ordinært	3 129 799	1 071 435	0	1 248 587
Avsatt til annen egenkapital	3 129 799	1 071 436	42 615	1 248 588
SUM overføringer	6 259 598	2 142 871	42 615	2 497 175

Kilde: Nesset Kraft AS Årsrapport inkludert årsregnskap 2010, 2011, 2012 og 2013

Låneopptak

Nesset Kraft finansierer sine investeringer gjennom låneopptak. Selskapets låneopptak er ikke begrenset slik at driftslån og lån til investeringer ikke skal overstige en viss sum.

Styret formidler informasjon om investeringer og lånopptak til eier i regnskap og investeringsoversikter.

4.3 Vurdering og anbefaling

De undersøkelser som revisjonen har gjennomført viser at økonomistyringen i Nesset Kraft AS er i tråd med reglene for dette.

Styret får informasjon på styremøtene om selskapets økonomiske stilling og skal gjennom dette påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Selskapet har avlagt årsregnskap og årsberetning hvert år i undersøkelsesperioden i tråd med kravene for dette. Selskapets revisor har i undersøkelsesperioden ikke avdekket forhold som har krevd påpekning gjennom revisjonsberetningene

Selskapet har rutiner som skal sikre at selskapet oppfyller kravene til innsending av opplysninger til offentlige registre.

Neset Kraft AS finansierer sine investeringer gjennom banklån. Når sak fremmes for styret er finansieringsordningen del av saksutredningen. Administrasjon informerer og fremmer sak for styret. Styret informerer generalforsamling om investeringer. Selskapets låneopptak er ikke begrenset slik at driftslån ikke skal overstige en viss sum og lån til investeringer ikke skal overstige en viss sum. Eier bør etter revisjonens mening ta stilling til om låneopptak over et gitt beløp skal kreve vedtak i generalforsamling.

Styret formidler informasjon om investeringer og lånopptak til eier i regnskap og investeringsoversikter.

Anbefaling

På bakgrunn av de funn som det er redegjort for i rapporten anbefaler revisjonen at Neset kommune vurderer å iverksette følgende tiltak for å sikre god eierstyring:

- Eier bør ta stilling til om låneopptak over et gitt beløp skal forankres i vedtak i generalforsamling.
- Neset Kraft AS kan med fordel utarbeide oversikt som viser verdiene til henholdsvis vannkraftverkene, vannkraftprosjektene, og distribusjonsnettet.

5 Neset Kraft AS – offentlighetsloven

Formålet med dette temaet er å beskrive selskapenes forhold til offentlighetsloven og vurdere om selskapenes praksis er i tråd med regelverket.

Innledningsvis ser vi på om selskapet er omfattet av offentlighetsloven. Hvis selskapet omfattes av offentlighetsloven har revisjonen definert følgende problemstillinger:

- Sikrer selskapets rutiner at arkivverdig post journalføres fortløpende?
- Sikrer selskapets rutiner innsynsrett i offentlige dokumenter i samsvar med offentlighetsloven?
- Er regelverk og rutiner kjent i organisasjonen?

5.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Problemstilling

- Omfattes Neset Kraft AS av offentlighetsloven?

Revisjonskriterier

Hvilke selskap som er omfattet finner vi kriteriene for i offentleglova § 2 som sier at:

«Lova gjeld for:

- a) staten, fylkeskommunane og kommunane,
- b) andre rettssubjekt i saker der dei gjer enkeltvedtak eller utferdar forskrift,
- c) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har ein eigardel som gir meir enn halvparten av røystene i det øvste organet i rettssubjektet, og
- d) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har rett til å velje meir enn halvparten av medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet.

Bokstavane c og d gjeld ikkje rettssubjekt som hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private. For verksemdar som etter offentleg oppkjøp eller liknande kjem inn under bokstavane c eller d, gjeld lova frå og med fjerde månadsskiftet etter den månaden da vilkåra vart oppfylte.»

En viktig endring skjedde fra 1.1.2009 ved at dens virkeområde i forhold til selskaper og andre selvstendige rettssubjekter er regulert mer direkte i loven enn tilfellet var med den forrige loven. Det er nå slått fast at loven gjelder for selskaper og andre rettssubjekter som det offentlige samlet sett har avgjørende innflytelse over (§ 2 bokstav c og d). Det avgjørende for selskaper er om det offentlige direkte eller indirekte har en eierandel som gir mer enn halvparten av stemmene i det øverste styringsorganet i selskapet, dvs. generalforsamling, representantskap eller tilsvarende.

For aksjeselskaper med delvis kommunalt eierskap må det gjøres en konkret vurdering av om kravet er oppfylt. Samtidig er det tatt inn et unntak for rettssubjekter som i hovedsak driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

5.2 Faktabeskrivelse

Neset Kraft AS er 100 % eid av Neset kommune. Selskapet driver nettvirksomhet som er drift og vedlikehold av høy- og lavspent distribusjonsnett i Neset kommune, i tillegg til kraftproduksjon. Selskapet drev fram til 1.9.2013 også en egen installasjonsavdeling. Selskapet har også som mål å dekke kundene sine behov for kommunikasjon og samhandling gjennom en framtidsetta bredbåndsteknologi.

5.3 Vurdering og anbefaling

Neset Kraft AS er 100 % eid av Neset kommune. Selskapet er dermed fullt ut kommunalt eid og faller inn under lovens virkeområde, jf. offl. § 2 første ledd bokstav c.

Spørsmålet er om Neset Kraft AS er omfattet av unntaket i lovens § 2 første ledd andre punktum. Her fremgår det at bokstav c likevel ikke gjelder for: “rettssubjekt som hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private”.

Bakgrunnen for unntaksregelen er konkurranserelatert. Når man unntar slike rettssubjekter unngår man at de blir påført konkurranseulemper. Selv om offentliglova i liten grad bidrar til å eksponere dokumenter som det ut fra konkurransemessige betraktninger vil være uheldig at gjøres kjent, kan det ikke utelukkes at dette kan skje. Innsynsrett vil også kunne utgjøre en konkurransemessig ulempe i form av administrativt merarbeid.

I vilkåret om at selskapet “hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private”, ligger det for det første et krav om at selskapets hovedformål må være å

drive næring. Altså et krav om at selskapet driver virksomhet med sikte på økonomisk fortjeneste.

I regnskapet for 2013 opplyses det at inntekter i hovedsak kommer fra produksjon og salg av strøm.

Det avgjørende spørsmålet blir om selskapet driver i “*direkte konkurranse med og på same vilkår som private*”. Det er ikke nærmere fastsatt hvor stor del av virksomheten som må være konkurranseutsatt for at unntaksvilkåret skal gjelde, men det følger av veilederen til offentliglova pkt. 3.3.2, utgitt av Justisdepartementet, at det kreves mer enn halvparten. Det kreves imidlertid ikke at hele eller nesten hele virksomheten er konkurranseutsatt.

Hva som nærmere menes med “*direkte konkurranse*” er definert i forarbeidene til loven, se Ot.prp. nr. 102 (2004-2005), side 116.

“Etter første ledd andre punktum gjeld lova likevel ikkje for eit sjølvstendig rettssubjekt som går inn under første ledd bokstav c eller d dersom rettssubjektet hovudsakleg driv næringsverksemd i direkte konkurranse med og på same vilkår som private. Ein liknande regel var med i forslaget frå i utvalfleirtalet til § 2 første ledd bokstav b tredje punktum, sjå NOU 2003: 30 s. 252 og s. 254. Etter utvalfleirtalet sitt forslag skulle likevel vurderinga av om rettssubjektet var konkurranseutsett, skje i høve til dei ulike delane av verksemda, slik at berre dei delane som var utsett, for direkte konkurranse frå private skulle vere unnatekne. Etter departementet sitt forslag skal det ikkje skje noka slik vurdering av dei enkelte delane av verksemda, men det avgjerande er om verksemda sedd under eitt hovudsakleg driv næringsverksemd i direkte konkurranse med private. Dersom dette er tilfellet og verksemda også driv på same vilkår som private, vil heile verksemda falle utanom lova sjølv om mindre delar av verksemda ikkje er utsette for konkurranse. På den andre sida vil lova gjelde for heile verksemda sjølv om nokre delar av verksemda er konkurranseutsette så lenge verksemda ikkje hovudsakleg driv næringsverksemd i direkte konkurranse med private.

Meininga med kravet om at rettssubjektet hovudsakleg må drive næringsverksemd i direkte konkurranse med private, er å vidareføre dei retningslinjene som er lagde til grunn ved vurderinga av konkurransemomentet i heilskapsvurderinga etter gjeldande rett. Vilkåret skal tolkast nokså strengt. Relevant konkurranse vil berre ligge føre dersom verksemda er utsett for konkurranse innanfor hovudmarknaden sin. [...] At verksemda må vere utsett for direkte konkurranse frå private, skal tolkast slik at konkurranse frå andre verksemdar som er omfatta av offentliglova, ikkje vil kunne føre til at lova ikkje gjeld. Grunngevinga for at konkurranse kan føre til at ei verksemd blir halden utanfor lova, er omsynet til at verksemda skal ha same rammevilkår som konkurrentane. Dette omsynet slår ikkje til dersom også konkurrentane er omfatta av lova.”

Av forarbeidene fremgår det altså at det skal legges til grunn et snevert konkurransebegrep, og at indirekte konkurranse ikke vil være relevant. Det er et krav at selskapet må være utsatt for reell konkurranse innenfor virksomhetens hovedmarked. Det må være konkurranse om kundene til det produkt som Nesset Kraft AS handler med, altså strøm. Konkurransen må være fra private, altså fra andre tilbydere som ikke er omfattet av offentliglova. Konkurransetilsynets kraftprisoversikt viser at det er private tilbydere i Nesset kommune.

Nesset Kraft AS opplyser at virksomheten i selskapet i hovedsak går ut på kraftproduksjon. I selskapets årsregnskap for 2013 fremgår det at 21,5 mill av omsetningen kommer fra salgsinntekter fra nett av en total driftsinntekt på kr. 51,5 mill. Hoveddelen av inntektene kommer fra kraftproduksjon og andre driftsinntekter.

Dette betyr at 42 % av driftsinntektene i 2013 kom fra nettvirksomhet, som er monopolbasert. Isolert sett tilsier dette at offentlighetslovens regler ikke gjaldt for selskapet i 2013.

Nesset Kraft AS				
Driftsinntekter	2010	2011	2012	2013
Sum drifts inntekter monopol	20 309 000	17 630 000	19 380 000	21 587 000

Sum driftsinntekter	55 346 915	51 640 418	49 467 064	51 519 328
Monopolvirksomhet (nett) i % av total inntekt i selskapet	37 %	34 %	39 %	42 %

For perioden 2010 til 2013 utgjorde salgsinntekter fra monopolvirksomhet markant mindre enn halvparten av de totale driftsinntektene til selskapet.

Det foreligger ikke opplysninger som tilsier at Nesset Kraft AS sin oppgave i hovedsak er å selge strømmen til andre enn aktører på det private markedet, eller at selskapet er i en monopolsituasjon.

Nesset Kraft AS har ikke oversikt som viser markedsverdien knyttet til virksomhetene som selskapet driver. Selskapet kan med fordel utarbeide oversikt som viser verdiene til vannkraftverkene og vannkraftprosjektene, og distribusjonsnettets verdi. Markedsverdien av den konkurranseutsatte delen av Nesset Kraft AS antas å utgjøre mer enn halvparten av den samlede selskapsverdien.

Det er fylkesmennene som avgjør klager på avslag om innsyn i enkeltdokumenter. Det har vist seg at det er ulike avgjørelser i fylkene i saker som omhandler hvorvidt energiselskap er underlagt offentlighetsloven eller ikke. Eksempler på dette er:

Fylkesmannen i Oppland har vedtatt at energiselskapene AS Eidefoss (brev av 22.11.2012) og Gudbrandsdal Energi AS (brev av 22.11.2012) ikke er omfattet av offentleglova. Begge selskapene er fullt ut offentlig eid, og i utgangspunktet faller de da inn under offentleglovas virkeområde. Spørsmålet Fylkesmannen måtte ta stilling til var om unntaket for "rettssubjekt som hovedsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private" slår inn for disse to selskapene. Fylkesmannen kom til at begge selskapene har såvidt stor andel av sin omsetning fra konkurranseutsatt virksomhet (energiproduksjon og salg til sluttbruker) at offentleglova likevel ikke blir gjeldende.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal fastslo i 2011 at kraftselskapene Taffjord Kraft AS, Nordmøre Energiverk AS (NEAS) og Tussa Kraft AS er omfattet av offentleglova. Alle de tre kraftselskapene er tilnærmet 100 % offentlig eid. Gjennom sitt eierskap har kommunene samlet avgjørende innflytelse i de ulike styrene. Dette gjør at selskapene er omfattet av offentleglova etter lovens § 2 (1) bokstav c. Avgjørende for denne vurderingen er likevel om selskapene er utsatt for konkurranse, slik at de må unntas fra loven etter § 2 (2). Dersom selskaper skal unntas på grunn av konkurranse, må konkurransen gjelde mer enn halvparten av selskapenes virksomhet (hovedsakelig), den må komme fra samme marked som selskapene driver i (direkte), og selskapene må være i en reell konkurransesituasjon, dvs. ikke få noen fordeler som private aktører ikke har (på samme vilkår).

Nesset Kraft AS opplyser at selskapet ikke har foretatt en juridisk vurdering i forhold til offentlighetsloven. Møre og Romsdal Redaktørforening gjennomførte i 2011 et offentlighetsprosjekt «operasjon døråpner». I prosjektet ble en rekke offentlig eide selskap kontaktet og bedt om å svare på noen spørsmål om selskapet kommer inn under offentleglova, og noen oppfølgingsspørsmål om offentlig innsyn. Nesset Kraft AS var ikke del av undersøkelsen, men de problemstillinger som tas opp er relevant å avklare for selskapet.

Energi Norge har laget en praktisk håndbok for å etterleve offentlighetsloven. Håndboken er utarbeidet av Thommessen Krefting Greve Lund AS Advokatfirma, og er beregnet for ledere og medarbeidere i selskaper som er omfattet av den nye offentlighetsloven. Den nye offentlighetsloven med forskrift trådte i kraft 1.1.2009. Håndboken er utarbeidet for å hjelpe selskapene til å håndtere den nye loven i praksis. Boken gir en oversikt over hvilke typer virksomhet som er omfattet av loven og hvilke kriterier som i denne sammenheng er sentrale. Videre gjennomgås regler for journalføring, saksbehandlingsregler ifm håndtering av innsynsbegjæring og regler for hvilke saksdokumenter/opplysninger selskapet skal gi innsyn i.

Selskaper som opererer med konkurransevirkosomhet i tillegg til monopolvirkosomhet, bør i henhold til anbefalinger fra KS Eierforum som hovedregel skille ut virkosomheten for å unngå mistanke om muligheten for rolleblanding og krysssubsidiering. Hvis et slikt skille gjennomføres i Neset Kraft AS vil dette sikre at nettvirkosomheten blir omfattet av offentlighetsloven.

Selskapet har brevjournal for inn- og utgående post, og ulike arkiv.

Konklusjon

Det framstår for revisjonen som mindre sannsynlig at Neset Kraft AS omfattes av offentleglova. I og med at det er fattet ulike avgjørelser i fylkene i saker som omhandler hvorvidt energiselskap er underlagt offentlighetsloven eller ikke, anser vi at det er lite aktuelt å gå inn på denne problemstillingen. Vi viser for øvrig til det som er sakt om å skille konkurranseutsatt virkosomhet fra monopolvirkosomheten. Et slikt skille vil sikre at offentleglova blir gjort gjeldende for nettvirkosomheten.

Anbefaling

På bakgrunn ovennevnte vurdering anbefaler revisjonen at:

- Neset Kraft AS bør foreta en juridisk vurdering i forhold til om offentlighetsloven gjelder for selskapet, og fastsette sitt forhold til offentlighetsloven.

6 Avvikling av installasjonsavdeling

Kontrollutvalget har i møter og i forbindelse med bestilling av selskapskontroll stilt spørsmål omkring lovligheten av vedtak i styret i Neset Kraft AS om avvikling av installasjonsavdelingen uten at dette var behandlet i selskapets generalforsamling.

6.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Problemstilling

- Ble installasjonsavdelingen i Neset Kraft AS avviklet i samsvar med reglene for dette?

Revisjonskriterier

- Styret i Neset Kraft AS hadde fullmakt til å treffe beslutning om avvikling av installasjonsavdelingen
- Salg av installasjonsavdelingen (varelageret) i Neset Kraft AS ble gjennomført på lovlig måte

Aksjeloven § 6-12 første ledd bestemmer at forvaltningen av et aksjeselskap hører til under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virkosomheten (jf. § 6-12, første ledd), og i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virkosomhet (jf. § 6-12, andre ledd). Styret skal videre holde seg orientert om selskapet sin økonomiske stilling og plikter å se til selskapets virkosomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for tryggende kontroll (jf. § 6-12, tredje ledd).

Av aksjeloven § 5-1 første ledd, går det fram at aksjeeierne representerer den øverste myndigheten i selskapet gjennom generalforsamlingen. Hver aksje gir én stemme dersom ikke annet følger av lov eller vedtekter (jf. § 5-3). Styreleder og daglig leder skal være til stede på

generalforsamlingen (jf. § 5-4). Aksjeloven § 5-5, andre ledd bestemmer at: *Følgende saker skal behandles og avgjøres på den ordinære generalforsamlingen:*

- *godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte*
- *andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen*

Bestilling fra kontrollutvalget

Kontrollutvalget ba i møte 9.12.2013 kommunerevisjonen om å vurdere lovligheten av styrets vedtak om salg uten at det har vært behandlet selskapets generalforsamling (sak 34/2013). I protokollen fra møtet er følgende bestilling gitt:

«Salg av installasjonsavdelingen i Neset Kraft AS – brev fra Nordmøre Elektro AS

Kontrollutvalget har fått brev fra Nordmøre Elektro AS, datert 27.11.2013. Leder la fram brevet i dagens møte. I brevet stiller Nordmøre Elektro AS spørsmål omkring saksgangen rundt salget/overdragelsen av installasjonsavdelingen. Firmaet har tidligere fått svar fra styret i Neset Kraft AS på dette. I kontrollutvalgets møte ble det stilt spørsmål omkring lovligheten av styrets vedtak om salg uten at det har vært behandlet selskapets generalforsamling.

Konklusjon:

Kontrollutvalget ber sekretæren lage et utkast til et brev til Nordmøre Elektro AS hvor det vises til at enkelte av hans spørsmål omkring salget vil bli tatt med i selskapskontrollen av Neset Kraft AS som kontrollutvalget bestilte i 2012. Øvrige spørsmål må klager rette til Neset Kraft AS».

Kontrollutvalget sendte 13.12.2013 brev fra til Nordmøre Elektro AS, der det gis nærmere informasjon om de problemstillinger som utvalget ønsker belyst i selskapskontrollen. I brevet er følgende informasjon gitt:

«I deres brev stilles det spørsmål omkring saksgangen rundt salget/ overtagelsen som skjedde mellom Neset Kraft AS og Angvik Elektro. Kontrollutvalget vil rette disse spørsmålene til Kommunerevisjonsdistrikt 2 i Møre og Romsdal som skal gjennomføre selskapskontroll, og be om at dette belyses i rapporten. Øvrige spørsmål som informasjon av salget og om overføring av varelageret har vært i samråd med Neset kommune bes rettet til Neset Kraft AS».

Kontrollutvalget gikk i møte 8.12.2014 gjennom prosjektplan utarbeidet av kommunerevisjonen (sak 35/14). Den fremlagte prosjektplan for selskapskontroll av Neset Kraft AS ble godkjent, og planen dannet grunnlaget for gjennomføringen av prosjektet. Kontrollutvalget presiserte at de ønsker at revisjonen i rapporten skal se nærmere på lovligheten av salget av installasjonsavdelingen i Neset Kraft AS i 2013.

6.2 Faktabeskrivelse

Revisjonen vil i det følgende beskrive prosessen fram mot avvikling av installasjonsavdelingen 1.9.2013.

Installasjonsavdelingen var en del av Neset Kraft AS. Avdelingen gikk dårlig og ulike løsninger ble drøftet i styret. I denne perioden ble daglig ledelse i Neset Kraft AS skiftet og det var ikke nok fokus på installasjonsavdelingen. Installasjonsavdelingen gikk i denne perioden med 1,5 mill i underskudd. Informasjon om dette ble gitt til eier i eiermøter.

Daglig leder og styret arbeidet for å snu driften slik at avdelingen kunne levere overskudd. Det var et ønske om å beholde arbeidsplassene. BDO ble engasjert til å utarbeide analyse av

de forhold som gjorde at avdelingen gikk dårlig. Arbeidet med å snu driften slik at denne kunne levere overskudd lyktes en ikke med.

Avvikling av installasjonsavdelingen

Styret behandlet i 2011 og 2012 sak om å avvikle installasjonsavdelingen, og det ble truffet vedtak om å legge ned virksomheten. Varelageret ble solgt, og avdelingen ble nedlagt.

Det ble avholdt møter med ansatte og fagforening. Det foreligger referat fra disse møtene. Møtene omhandlet informasjonsutveksling og avklaring av pensjonsrettigheter. Neset Kraft AS bistod i tillegg de ansatte med å skaffe annet arbeid. To firma tilbød ansatte arbeid, og fire ansatte valgte å gå til ett firma, og en ansatt til annen arbeidsgiver.

Under gjengis den informasjon som er gitt av Neset Kraft AS i årsrapporter, eiermøter og brev om installasjonsavdelingen. I tillegg er informasjon om brev sendt fra Kontrollutvalget i Neset kommune til Nordmøre Elektro AS tatt inn i oversikten.

10.4.2012, Neset Kraft AS, Årsrapport 2011

Framtidig Utvikling

... det er knyttet noen utfordringer til Installasjonsavdelinga som har over tid slitt med lav inntjening og høyt sykefravær. Her vil fokuset være å redusere sykefraværet, trimme rutiner og organisasjonen samt se på alternativer ift framtidig organisering og utvikling.

4.10.2012, Eiermøte i Neset Kraft AS, sak: Installasjonsavdelingen

4.4.2013, Neset Kraft AS, Årsrapport 2012

Installasjon/Teknisk

Installasjonsavdelingen ble i 2012 vedtatt avviklet og ny teknisk avdeling opprettet. Dette arbeidet er forsinket på grunn av bl.a. skifte av daglig leder.

1.9.2013, Installasjonsavdelingen avviklet

29.10.2013, brev fra Neset Kraft AS til Nordmøre Elektro AS

13.12.2013, brev fra Kontrollutvalget i Neset kommune til Nordmøre Elektro AS

8.4.2014, Neset Kraft AS, Årsrapport 2013

Installasjon/Teknisk

Installasjonsvirksomheten ble første september 2013 avviklet. Dårlig resultat over flere år og lite håp om forbedring medførte dette. En avtale om salg av varelager og biler ble inngått med Angvik Elektro AS. En ansatt begynte i Statens vegvesen og fire begynte i Angvik Elektro AS.

16.5.2014, Eiermøte i Neset Kraft AS, sak: Orientering om avviklingen av installasjonsavdelingen

Salg av varelager

I forbindelse med avvikling av installasjonsavdelingen ble varelageret som var knyttet til avdelingen solgt. Neset Kraft AS fastsatt i forbindelse med salget en pris på varelageret. Varelageret ble solgt for kr. 100 000 til Angvik Elektro AS. I forbindelse med salget ble det også inngått avtale om leie av lagerareal i Neset Kraft AS sitt bygg i Eidsvåg.

I forbindelse med avvikling av installasjonsavdelingen og salget av varelageret utarbeidet daglig leder saker som ble behandlet av styret. Daglig leder og styret vurderte flere alternativer. Varelageret ble vurdert som lite salgbart, blant annet fordi det var lite kurante og

gamle varer. Det opplyses at lageret burde vært avskrevet mer på et tidligere tidspunkt og kastet. Selskapet foretok en vurdering av verdi, og selskapet mener at varelageret ble solgt for en akseptabel pris.

Styret traff vedtak om avvikling av installasjonsavdelingen og salget av varelageret.

6.3 Vurdering

Aksjeloven § 5-5, andre ledd bestemmer at følgende saker skal behandles og avgjøres på den ordinære generalforsamling:

1. *godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte*
2. *andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen*

Aksjeloven § 6-12 første ledd bestemmer at forvaltningen av Nesset Kraft AS hører til under styret, og at styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten (jf. § 6-12, første ledd). Det kan imidlertid være styrets oppgave å følge opp generalforsamlingens vedtak. Styrets kompetanse kan begrenses ytterligere gjennom vedtektsbestemmelse, f.eks. virksomhetsangivelse, eller særskilt generalforsamlingsbeslutning. Det gjelder i norsk rett neppe noen alminnelig, ulovfestet plikt til å forelegge saker av stor viktighet e.l. for generalforsamlingen, jf. Ot.prp. nr. 36 (1993-94).

Aksjeloven gir bestemmelser om at daglig leder skal stå for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet og følge de retningslinjer og pålegg som styret gir (jf. § 6-14, første ledd).

Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning (jf. § 6-14, andre ledd). Hva som er av uvanlig art, må vurderes ut fra selskapets ordinære drift sett i lys av selskapets størrelse og omfanget av virksomheten, virksomhetens art mv. Saker som faller utenfor dette skal behandles av styret. Hva som er saker av stor betydning, må bl.a. vurderes i lys av selskapets størrelse. Daglig leder har ansvar for å forberede saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder (jf. § 6-21, første ledd). En sak skal bli forberedt og framlagt slik at styret har et tilfredsstillende grunnlag for å ta en avgjørelse (jf. § 6-21, andre ledd).

Avvikling av installasjonsavdelingen

Etter aksjelovens bestemmelser er det tillagt styret i Nesset Kraft AS å organisere selskapet. Dette innbefatter avvikling av installasjonsavdelingen, så langt dette ikke i lov eller i vedtekter er lagt til generalforsamlingen. Revisjonens gjennomgang av styrende dokumenter har ikke avdekket slike bestemmelser.

I årsmelding for 2011, 2012 og 2013 har styret i Nesset Kraft AS informert generalforsamlingen om utfordringer knyttet til installasjonsavdelingen og avvikling av denne. Installasjonsavdelingen har også vært tema på eiermøter i 2012 og 2014.

Salg av varelager

Nesset Kraft AS fastsatt i forbindelse med ønske om å selge varelageret en pris på dette. Det ble i forbindelse med salget ikke innhentet ekstern bistand for å få fastsatt verdi på varelageret. Prisfastsettelsen ble utarbeidet av Nesset Kraft AS og varelageret ble solgt uten konkurranse. I forbindelse med salget ble det også inngått avtale om leie av lagerareal i Nesset Kraft AS sitt bygg i Eidsvåg.

I regnskap for Neset Kraft AS for 2011 og 2012 var verdi på varelageret (installasjonsavdelingen) fastsatt til henholdsvis kr. 829 949 (31.12.2011) og kr. 541 005 (31.12.2012).

En vil normalt kunne oppnå en høyere pris hvis flere er interessert i å kjøpe en vare. Hvis flere interessenter var kontaktet, eller varelageret var lagt ut for salg til høystbydende, ville det etter kommunerevisjonens vurdering vært en mulighet for å oppnå en høyere pris. Verdi på varelager som er oppgitt i årsregnskap er basert på fortsatt drift. Denne verdien kan ikke direkte sammenlignes med pris ved avvikling. Pris på et varelager er normalt markant lavere ved avvikling.

Konklusjon

Kommunerevisjonen konkluderer med at styret i Neset Kraft AS hadde kompetanse til å avvikle installasjonsavdelingen.

Gjennomgang av generalforsamlingsprotokoller, årsberetninger og informasjon fra eiermøter viser at generalforsamlingen var informert om utfordringene knyttet til installasjonsavdelingen, og styrets håndtering av dette. Eier ble på eiermøter og generalforsamlinger holdt løpende orientert om prosessen.

God forvaltning av verdiene knyttet til varelageret tilsier etter revisjonens vurdering at verdifastsettelse med fordel kunne vært kvalitetssikret av ekstern ekspertise. Videre mener revisjonen at for å oppnå en best mulig pris kunne varelageret vært lagt ut til salg slik at flere kjøpere kunne gi tilbud.

7 Samlede vurderinger og anbefalinger

Revisjonen har undersøkt om Neset kommune utøver eierstyring av Neset Kraft AS i tråd med reglene for dette. Neset kommune har et system for å følge opp Neset Kraft AS. Eierskapsmelding regulerer hvordan kommunens eierskap i selskaper skal forvaltes.

Eierskapsmeldingens bestemmelser er ikke fullt ut gjort gjeldende for styring av Neset Kraft AS. Neset Kraft AS er et viktig selskap for Neset kommune. Eier av Neset Kraft AS bør etter revisjonens mening vurdere om det skal utarbeides egen eierstrategi for selskapet, og gjennom dette tydeliggjøre eier sine strategier for selskapet. Dette gjelder særlig spørsmål knyttet til avkastning og utbytte, eiers rolle ved låneopptak, og rapportering til eier.

Revisjonen har videre undersøkt selskapets interne styring. Nominasjonsordningen i selskapet sikrer at styret har nødvendig og tilstrekkelig samlet kompetanse.

Revisjonen har ut fra funn satt opp anbefalinger til eierkommunen og til selskapet.

7.1 Anbefalinger til Neset kommune

På bakgrunn av de funn som er nevnt i rapporten anbefaler revisjonen at Neset kommune vurderer å iverksette følgende tiltak for å sikre god eierstyring:

- Eier bør utarbeide beskrivelse av eiermøtene, der det blant annet avklares hvem som skal skrive protokoll/ oppsummering og hvem dette skal distribueres til.

- Eier bør vurdere om det skal utarbeides en egen eierstrategi for Neset Kraft AS, og gjennom dette tydeliggjort eier sine strategier for selskapet.
- Eier bør foreta en særlig vurdering sammen med Neset Kraft AS om de konkurranseutsatte aktivitetene i selskapet fysisk og organisatorisk bør skilles fra monopolvirksomhet, jf. Eierskapsmelding punkt 1.3 nummer 5.
- Eier bør ta stilling til om låneopptak over et gitt beløp skal forankres i vedtak i generalforsamling.

7.2 Anbefalinger til Neset Kraft AS

På bakgrunn de vurdering som revisjonen har foretatt i rapporten gis følgende anbefalinger:

- Neset Kraft AS kan med fordel utarbeide oversikt som viser verdiene til henholdsvis vannkraftverkene, vannkraftprosjektene, og distribusjonsnettet.
- Neset Kraft AS bør foreta en juridisk vurdering i forhold til om offentlighetsloven gjelder for selskapet, og fastsette sitt forhold til offentlighetsloven.

Molde 10.4.2015

Sigmund Harneshaug
Distriktsrevisor

Einar Andersen
Forvaltningsrevisor

Referanser og kilder

Lover og tilhørende forskrifter

Lov om aksjeselskaper

Lov om allmennaksjeselskaper

Lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

Lov om revisjon og revisorer (revisorloven)

Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)

Lov om arkiv (arkivlova)

Lov om behandlingsmåter i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Retningslinjer, veiledere og fortolkninger

KS Eierforum (2010): *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*

Annet

Eierskapsmelding for Neset kommune, jf. kommunestyrevedtak 16.6.2011 (sak 66/2011)

Vedtekt for Neset Kraft AS, sist revidert 22.5.2008

Aksjonæravtale for Neset Kraft AS

Eierstyring og selskapsledelse i Neset Kraft AS

Styreinstruks for Neset Kraft AS, sist revidert 26.2.2008

Etiske retningslinjer for Neset Kraft AS, sist endret 10.3.2012

Protokoll fra generalforsamling i Neset Kraft AS, 2012, 2013 og 2014

Protokoll/ oppsummering fra eiermøte, 26.4.2012, 24.9.2011, 30.10.2009 og 17.9.2009

Styreprotokoll for styremøter i Neset Kraft AS, 2012, 2013 og 2014

Vedlegg 1: Høringsuttalelse fra Neset kommune som eier

Neset kommune
Rådmannen

Kommunerevisjonsdistrikt 2
Rådhusplassen 1
6413 MOLDE

Høringssvar

Deres ref:

Vår ref
2014/965-12

Saksbehandler
Anne Grete Klokset, 71 23 11 12

Dato
09.04.2015

Høringssvar - Selskapskontroll i Neset Kraft AS - Kommentarer til rapporten fra Neset kommune som eier

Vedlagt følger sakspapirer med vedtak i saken.

Behandling i Neset kommunestyre - 26.03.2015

Paul Nauste ba om følgende protokolltilførsel:

Saken blir behandlet av kommunestyret som eiere, og dette må da anses som et eiermøte i Neset Kraft AS.

Paul Naustes protokolltilførsel ble tatt til etterretning.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Neset kommunestyre - 26.03.2015

Neset kommune – høringssvar vedrørende selskapskontroll av Neset Kraft AS:

Vi viser til Kommunerevisjonsdistrikt 2, Møre og Romsdal sitt høringsutkast av 17. februar 2015 og ønsker å komme med følgende bemerkninger til den foreløpige rapporten.

Kommunestyret er av den oppfatning at rapporten, gjennom sin grundighet, på en god måte belyser de problemstillinger som kontrollutvalget har vært opptatt av.

Vedrørende Neset kommune sin eierstyring av Neset Kraft AS:

Kommunen tar anbefalingen om å utarbeide beskrivelse av eiermøtene, der det blant annet avklares hvem som skal skrive protokoll/oppsummering og hvem dette skal distribueres til.

Postadresse Kommunehuset, 6460 Eidsvåg I Romsdal	Besøksadresse Kommunehuset	Telefon 71 23 11 00	Bank 4106 05 00590
E-post: postmottak@neset.kommune.no	www.neset.kommune.no	Telefaks 71 23 11 01	Org.nr 864 981 062

Kommunen vil gå i dialog med Neset Kraft AS om de konkurranseutsatte aktivitetene i selskapet fysisk og organisatorisk bør skilles fra monopolvirksomheten.

Når det gjelder punktet om eierstrategi så har Neset kommune ikke utarbeidet en egen eierstrategi for Neset Kraft AS. Selskapet er viktig for kommunen og har over år gitt god avkastning til eier. Neset kommune ønsker å være en krevende eier med klare mål for sitt eierskap i Neset Kraft AS. Kommunen tar derfor anbefalingen om å utarbeide en egen eierstrategi for selskapet og gjennom dette avklare forventninger til avkastning, utbytte og nivå på enkeltinvesteringer som skal godkjennes av generalforsamlingen. Avkastningskravet bør være langsiktige, forutsigbar og bygges inn i eierstrategien for selskapet.

Med hilsen

Anne Grete Klokset
assisterende rådmann

Vedlegg 2: Kort om selskapskontroll

Under gis det kort informasjon om hva selskapskontroll er, og hvilket juridisk grunnlag selskapskontrollen hviler på.

Selskapskontroll	
Kommuneloven §§ 77 nr. 5 (hjemmel) og 80 (innsynsrett). Forskrift om kontrollutvalg – kapittel 6	
Eierskapskontroll Obligatorisk Utfører: Sekretariatet, revisjonen eller andre	Forvaltningsrevisjon Frivillig Utfører: Kvalifisert og uavhengig revisor
Omfatter kommunalt eierskap i: IKS'er, aksjeselskaper og interkommunalt samarbeid som er egne rettssubjekter MEN innsynsretten i § 80 kan kun benyttes overfor selskaper som fullt ut – direkte eller indirekte – er eid av kommuner/fylkeskommuner	

Hjemmel

Selskapskontroll er hjemlet i kommuneloven (koml.) § 77 nr. 5 og for øvrig nærmere omtalt i forskrift om kontrollutvalg kapittel 6 (§§ 13 – 15).

§ 77 Kontrollutvalget nr. 5

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

§ 13 Selskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll.

§ 14 Selskapskontrollens innhold

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets/ fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll).

Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kap. 3.

§ 15 Rapportering om selskapskontrollen

Kontrollutvalget fastsetter selv hvordan utført selskapskontroll skal rapporteres til utvalget, herunder hvilket innhold slik rapport skal ha. Et selskap som er omfattet av selskapskontrollen, og den som utøver kommunens eierfunksjon, skal alltid gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som omtales i rapporten. Eventuelle kommentarer skal fremgå av rapporten.

Med utgangspunkt i planen for gjennomføring av selskapskontroll skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om hvilke kontroller som er gjennomført samt om resultatene av disse.

I tillegg gir koml. § 80 en innsynsrett i selskaper som fullt ut – direkte eller indirekte – er eid av kommuner/fylkeskommuner. Denne retten gjelder for kommunens/ fylkeskommunens kontrollutvalg og den som på utvalgets vegne utfører selskapskontroll.

§ 80 Selskapskontroll

I interkommunale selskaper etter lov 29. januar 1999 nr. 6 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner eier alle aksjer, og i heleide datterselskaper til slike selskaper, har kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Kommunestyret eller fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskapet og herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor.

Kontrollutvalget og kommunens eller fylkeskommunens revisor skal varsles og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.

Innhold

Innholdsmessig deles selskapskontroll i to komponenter – eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Eierskapskontroll er den obligatoriske delen av selskapskontroll (Kontrollutvalget skal påse ...), jf. forskrift om kontrollutvalg § 14 første ledd. Den omfatter kontroll med forvaltningen av kommunens/ fylkeskommunens eierinteresser, herunder å kontrollere om den som utøver eierinteressene gjør dette i samsvar med kommunestyrets/ fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Forvaltningsrevisjon er den frivillige delen av selskapskontroll (Selskapskontrollen kan også omfatte ...), jf. forskrift om kontrollutvalg § 14 andre ledd, og er nærmere omtalt i forskrift om revisjon kapittel 3 (§§ 6 – 8), jf. forskrift om kontrollutvalg kapittel 5 (§§ 9 – 12) og RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon. Den omfatter systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger, jf. forskrift om revisjon § 7 første ledd.

Selskapstyper som omfattes

Selskapskontroll omfatter alt kommunalt/ fylkeskommunalt eierskap som er organisert med hjemmel i andre lover enn kommuneloven samt interkommunalt samarbeid etter koml. kapittel 5 og som er egne rettssubjekt. Inkludert er dermed interkommunale selskaper (IKS), aksjeselskaper og samvirkeforetak. Utenfor rekkevidden av selskapskontroll er f.eks. kommunale foretak (KF) organisert etter koml. kapittel 11 eller interkommunalt samarbeid

etter koml. kapittel 5 og som ikke er eget rettssubjekt. Heller ikke stiftelser omfattes av regelverket om selskapskontroll.

Kontrollutvalgets plikt til å gjennomføre selskapskontroll påvirkes ikke av eierskapets omfang eller av hvem som eventuelt er medeiere. Selskapskontrollens innhold og omfang kan imidlertid påvirkes av dette. For eksempel vil rammene for forvaltningsrevisjon være påvirket av manglende innsynsrett etter koml. § 80, i selskaper som ikke fullt ut – direkte eller indirekte – er eid av kommuner/ fylkeskommuner. I slike tilfeller må forvaltningsrevisjon basere seg på innsyn i åpne kilder eller alternativt på et utvidet innsyn etter særskilt avtale med de øvrige eierne.

Hvem kan gjennomføre selskapskontroll?

Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne, skal gjennomføre selskapskontroll, jf. forskrift om kontrollutvalg § 13 tredje ledd. Når det gjelder eierskapskontroll er valget åpent – enten kontrollutvalgets sekretariat, kommunens/ fylkeskommunens revisjon eller andre habile utførere. Forvaltningsrevisjon er pr. definisjon revisjon, og kan derfor kun utføres av en revisor som tilfredsstiller kravene i forskrift om revisjon til kvalifikasjoner mv. og uavhengighet og objektivitet, jf. hhv. kapittel 5 (§§ 11 – 12) og 6 (§§ 13 – 15).

Vedlegg 3: Anbefalinger om eierskap m.m. (KS Eierforum)

Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/ fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, KS Eierforum (2010)

Nr. 1 Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte

Kommuner bør som en del av folkevalgtopplæringen gjennomføre obligatoriske kurs og/ eller eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte i de ulike aspektene knyttet til eierstyring av utskilt virksomhet. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden og senere med oppfølging etter 2 år. Det anbefales at kommunestyret etter gjennomføring av generalforsamling, får forelagt en oversikt over status for selskapene.

Nr. 2 Utarbeidelse av eierskapsmeldinger

Kommuner skal foreta en politisk gjennomgang av virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter eller interkommunale organer gjennom utarbeidelse av en eierskapsmelding. Eierskapsmeldingen bør gjennomgås og eventuelt revideres hvert år i kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal følges av strategier og formål/selskapsavtale for det enkelte selskap. Alt eierskap i selvstendige rettssubjekter skal fremgå på en klar og instruktiv måte i kommunens årsberetning. Interkommunale eierskapsmeldinger kan også utarbeides.

Nr. 3 Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter

Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene/selskapsavtalen. Innenfor rammen av vedtektene/selskapsavtalen bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet. Eierne skal ha et bevisst forhold til en eventuell forventet avkastning. For selskaper som opererer innenfor et marked skal prinsippene for en eventuell utbyttepolitikk klargjøres og deretter fremmes for eierorganet gjennom selskapsavtalen/vedtektene. Langsiktighet og samfunnsansvar bør legges til grunn for det kommunale/fylkeskommunale eierskap. Formålsangivelsen i selskapsavtale/vedtekter bør vurderes med jevne mellomrom for å se om det er behov for endringer.

Nr. 4 Vurderinger og valg av selskapsform

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål, eierstyringsbehov, markedsmessige forhold og konkurransereguleringen. Skal selskapet ta risiko og operere i et marked bør det etableres et selskap med begrenset ansvar. Der selskapet skal yte tjenester til eierne i egenregi kan både interkommunale selskap og foretak være hensiktsmessige former. Stiftelser er ikke anbefalt for virksomhet som krever eierstyring.

Nr. 5 Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkomhet

Selskaper som opererer med konkurransevirkomhet i tillegg til monopolvirkomhet, bør som hovedregel skille ut virksomheten for å unngå mistanke om muligheten for rolleblanding og krysssubsidiering. Organiseringen av konkurranseutsatt virksomhet bør så langt mulig være ledelsesmessig, personalmessig og fysisk atskilt fra monopolvirkomheten. Dette må være utgangspunktet, og oppfyller man ikke dette må det være en bevissthet om hvorfor.

Nr. 6 Tilsyn og kontroll med kommunale foretak og med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollutvalget er delegert denne funksjonen fra kommunestyret og har derfor en spesielt viktig rolle i eierstyringen.

Nr. 7 Sammensetning og funksjon til eierorgan

For aksjeselskap og interkommunale selskaper anbefales det at kommunestyret oppnevner politisk ledelse som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierutøvelsen skal speile kommunestyrets samlede/ flertallsbeslutning. Det er sentralt at det opprettes en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyre i forkant av generalforsamling/ representantskapsmøte.

Nr. 8 Gjennomføring av eiermøter

De formelle eiermøtene er enten generalforsamling eller representantskap, men det kan også innkalles til eiermøter i tillegg til disse. Styret bør tilrettelegge for at flest mulig av eierorganets medlemmer kan delta i generalforsamling/representantskapet og at dette blir en effektiv møteplass for aksjeeierne og styret. Dette gjøres ved å følge lovens regler om innkalling, at saksdokumentene er utførlige nok til å ta stilling til sakene, at eierne som ikke kan møte skal kunne stemme ved bruk av fullmakt (gjelder ikke interkommunale selskaper), at styret, revisjon og valgkomité er tilstede samt rutiner for at eierorganet velger møteledelse.

Nr. 9 Eiers krav til profesjonelle styrer i kommunal sektor

Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammene for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et profesjonelt styre som kollegium består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandre kompetansemessig.

Nr.10 Valgkomité for styreutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskaper

Ved valg av styre til selskaper organisert etter aksjeloven og lov om interkommunale selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomité hvor formålet er å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med eiers formål med selskapet. Representantskapets/ generalforsamlingens leder velger leder av valgkomiteen. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes for å speile eierandel. Flertallet av valgkomiteen bør være uavhengige av styret og ansatte. Valgkomiteens innstilling bør begrunnes. Valgperioden kan vedtektsfestes men allikevel være fleksibel i forhold til eiers behov for kompetanse.

Nr. 11 Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene

Eier har ansvar for å sikre at styret besitter den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål, jmf. punkt 9. I dette ligger det også at eier står fritt til å skifte ut styremedlemmer innenfor valgperioden. Men styret selv har også et selvstendig ansvar for jevnlig å vurdere egen kompetanse i forhold til eiernes formål med selskapet og det er derfor anbefalt en rekke rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Nr. 12 Styresammensetning i konsernmodell

Styret i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer. Dersom datterselskap yter tjenester til morselskap i konkurranse med andre bør det være ledelsesmessig og funksjonelt skille mellom selskapene for å unngå inhabilitet og rolleblanding i anbudsprosesser. Dersom det i konsernet er et datterselskap som yter monopol tjenester til sine eiere eller innbyggerne i eiers kommuner bør eksterne kandidater ha flertall i datterstyret.

Nr. 13 Oppnevning av vararepresentanter

Der det utpekes vara til styre bør ordningen med numerisk vara benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Nr. 14 Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene

Det er opp til hvert enkelt eierorgan (representantskap/generalforsamling) å avgjøre hvilken type kompetanse et styre skal ha. I utgangspunktet anbefales det å unngå situasjoner der styrets medlemmer jevnlig blir vurdert i forhold til forvaltningslovens regler om habilitet og derfor kritisk vurderer bruken av *ledende politikere* i selskapsstyrene. Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter, og at kommunestyret oppretter en valgkomité som innstiller til det organ som skal velge styrerepresentanter.

Nr. 15 Kjønnnsrepresentasjon i styrene

I loven er det nå krav om 40 % kjønnnsrepresentasjon i styrene for både interkommunale selskap, aksjeselskap og aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner har eiermajoritet. Egne rekrutteringsseminar bør iverksettes der det er vanskelig å oppnå lik kjønnnsrepresentasjon.

Nr. 16 Godtgjøring og registrering av styreverv

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse og eventuell revidering av Eiermelding gjennomføre en prinsipiell diskusjon om honorar som grunnlag for Eierorganets fastsetting av styrehonorar, uavhengig av organisasjonsform. Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregister.no

Nr. 17 Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter

Det anbefales at selskapene ved utskilling av virksomhet til selvstendige rettssubjekter søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon

Nr. 18 Utarbeidelse av etiske retningslinjer

Det anbefales at eier påser at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Nr. 19 Administrasjonssjefens rolle i kommunale og fylkeskommunale foretak

Administrasjonssjefens rolle som budsjettansvarlig for kommunens samlede økonomiske virksomhet herunder foretakene kombinert med manglende instruksjonsmyndighet overfor daglig leders disponeringer bør være gjenstand for en samhandlingsdiskusjon ved opprettelse av foretak. Administrasjonssjefen, stedfortreder eller andre i ledende administrative posisjoner samt medlem av fylkes- og kommunalråd kan ikke sitte i styret. I kommuner med parlamentarisme kan *ikke* kommune- og fylkesråd sitte i foretaksstyrene. Det samme gjelder administrasjonssjef/stedfortreder. Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter.